

УДК 336.71

**SECURITY FEATURES OF THE BANKING SECTOR OF UKRAINE:
EUROPEAN GUIDELINES**
**ОСОБЛИВОСТІ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ: ЄВРОПЕЙСЬКІ
ОРІЄНТИРИ**

Romanovska Yu.A. / Романовська Ю.А.*d.e.s., as.prof. / д.е.н., доцент*

ORCID: 0000-0002-1099-0787

Cherneha V.V. / Чернега В.В.*assistant/ асистент*

ORCID: 0000-0003-4684-1289

*Vinnitsia Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics,
, Vinnitsia, Soborna 87, 21050*

*Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету,
м. Вінниця, вул. Соборна 87, 21050*

Анотація. *Європейські країни мають багатий досвід у забезпеченні банківської безпеки. Їхні підходи включають різноманітні регуляторні механізми, технологічні інновації, та співпрацю на міжнародному рівні. Цифрова трансформація фінансового сектору ставить під сумнів бізнес-моделі банків, що підкреслює необхідність посилення управління. Банківський сектор Єврозони залишається стійким на сьогодні стійким завдяки пруденційному регулюванню, що дозволяє протистояти трьом основним макроекономічним викликам: підвищення процентних ставок, інфляційний тиск і низьке зростання ВВП, а також економічним наслідкам пандемії та повномасштабного вторгнення росії в Україну.*

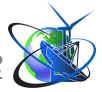
Ключові слова: *фінансова безпека, банківський сектор, європейський досвід, державна політика, виклики, загрози*

Вступ.

Значна макроекономічна невизначеність знайшла своє відображення в напруженості на фінансових ринках, причому кредитний ризик, ризик ліквідності та фінансування, а також ризик відсоткової ставки є ключовими проблемами підтримання безпеки європейського банківського сектору. Європейський Центральний Банк (ЄЦБ) розглядає ці питання як частину своїх наглядових пріоритетів. Постійно висока інфляція, безпрецедентні темпи посилення монетарної політики та складна геополітична ситуація можуть призвести до нових потрясінь і, у свою чергу, подальшої корекції цін на активи [1]. Боротьба з ризиками, на думку ЄЦБ, має бути пріоритетом, і банки повинні належним чином включити ці ризики в свою бізнес-стратегію, системи управління ризиками [1-2].

Основний текст.

Доцільно зупинитись на досвіді Швейцарії. На сьогодні швейцарські банки є одними з самих привабливих для міжнародних клієнтів. Основою швейцарської банківської системи є конфіденційність. Але безпека та стабільність є не менш важливими факторами. Швейцарські банки відомі своїм жорстким фінансовим регулюванням і консервативними інвестиційними стратегіями. Це означає менший рівень ризику порівняно з деякими іншими фінансовими установами та надійність щодо збереження активів [2].

Як приклад, нещодавня ситуація з Credit Suisse, одним із найбільших банків Швейцарії. У березні 2023 року Credit Suisse зіткнулася з низкою проблем, що включає репутаційну шкоду через скандали та юридичні проблеми.

Ці події змусили деяких клієнтів забрати свої кошти, що призвело до періоду нестабільності. В цій ситуації уряд Швейцарії разом із Швейцарським національним банком (SNB), центральним банком країни, здійснили підтримку Credit Suisse для уникнення дії потенційного ефекту доміно. Це дозволило запобігти дестабілізації всієї фінансової системи через банкрутство великого банку [2]. Європейські країни мають багатий досвід у забезпеченні банківської безпеки протягом останніх років, завдяки чому досягли високого рівня стабільності та надійності банківських систем.

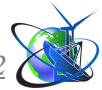
Банківська безпека України включає в себе сукупність заходів, політик та інструментів, спрямованих на забезпечення стабільності та надійності банківської системи, захисту інтересів вкладників, інвесторів та інших учасників фінансового ринку [3].

В умовах економічних та політичних викликів, а також враховуючи досвід інших країн, банківська безпека в Україні є ключовим елементом для стійкого розвитку економіки та фінансової стабільності. Аналіз основних індикаторів банківської безпеки представлено в табл. 1.

Динаміка активів банків за період 2019-2023 років вказує на значні зміни, які відображаються у різноманітних аспектах їх фінансової діяльності. Загальні активи банків за вказаний період показали зростання на 40,6%. Це свідчить про збільшення обсягів операцій та капіталізації банків, що може бути викликане, зокрема, підвищенням попиту на банківські послуги та розширенням їхнього портфелю.

Зменшення непрацюючих активів на 38,4% говорить про покращення якості кредитного портфеля банків та зниження ризиків, що може бути результатом вдосконалення кредитного управління, впровадження ефективних механізмів відшкодування втрат та зростання професійності банківських установ у роботі з високоризиковими активами. Зниження частки непрацюючих активів з 33,58% до 16,29% також свідчить про зростання стійкості банків до ризиків. Динаміка активів у іноземній валюті за період 2019-2023 років підтверджує важливі зміни, які відбулися у фінансовій діяльності банків, спрямованої на операції з іноземною валютою. У цілому, ці тенденції свідчать про позитивні зміни у валютній діяльності банків, що сприяють збільшенню їхньої стійкості та ефективності у міжнародних фінансових операціях.

Зниження частки непрацюючих активів у іноземній валюті з 42,38% до 15,23% за 2019-2023 роки свідчить про зростання стійкості валютних операцій, що може бути наслідком впровадження ефективних механізмів управління ризиками та вдосконалення стратегій управління валютним портфелем. Зниження відношення активів банківського сектору до ВВП з 48,66% до 41,56% за період 2019-2023 років вказує на зменшення впливу банків у загальній економіці. Це є наслідком різних факторів, таких як зміни в банківській стратегії, реформи у фінансовому секторі, або зростання конкуренції з боку

альтернативних фінансових послуг та ринків капіталу. Зростання розміру чистих внутрішніх активів Національного банку України (НБУ) на 275,6% за період 2019-2023 років свідчить про активну політику НБУ, спрямовану на підтримку економіки. Це може включати заходи з стимулювання кредитування, зменшення відсоткових ставок, а також інші заходи для забезпечення стабільності фінансової системи та економічного зростання.

Таблиця 1 – Аналіз безпеки банківської системи України

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
Загальні активи, млн грн	1935188	1982628	2210647	2358982	2716883
непрацюючі активи, млн грн	649852	546722	447663	352367	442564
частка непрацюючих активів, %	33,58	27,58	20,25	14,94	16,29
Загальні активи (іноземна валюта) млн грн	782565	717422	746104	679420	819336
непрацюючі активи (іноземна валюта) млн грн	331648	251345	184764	109524	124760
частка непрацюючих активів, %	42,38	35,03	24,76	16,12	15,23
Всі кредити, млн грн	1193558	1097595	1049579	1149567	1133563
непрацюючі кредити, млн грн	630767	530780	430371	345131	432105
частка непрацюючих кредитів, %	52,85	48,36	41	30,02	38,12
ВВП	3977198	4222026	5450849	5239114	6537825
Відношення активів до ВВП	48,66	46,96	40,56	45,03	41,56
Розмір чистих внутрішніх активів НБУ млн грн	627564	660984	664249	801278	2337308
Обсяг чистих зовнішніх резервів НБУ дол США	128443	198867	222643	196208	294748
Іноземний капітал	775281	703784	724762	659829	806453
Сукупний капітал	2115822	2485368	2669974	2697307	3326242
Частка іноземного капіталу в сукупному капіталі банківської системи %	36,64	28,32	27,14	24,46	24,25
Проблемні кредити	21879	18097	17942	18457	21331
Частка проблемних кредитів у обсязі чистих активів банку	0,018	0,016	0,017	0,016	0,019
Поточні пасиви банківської системи млн грн	16514456	19691390	22842331	25372101	31007848
Рентабельність чистих активів банківської системи (в середньому за рік %)	4,46	3,82	3,26	0,79	5,56
Кредитна заборгованість населення млн грн	12932293	12441093	12118652	12956316	12040810

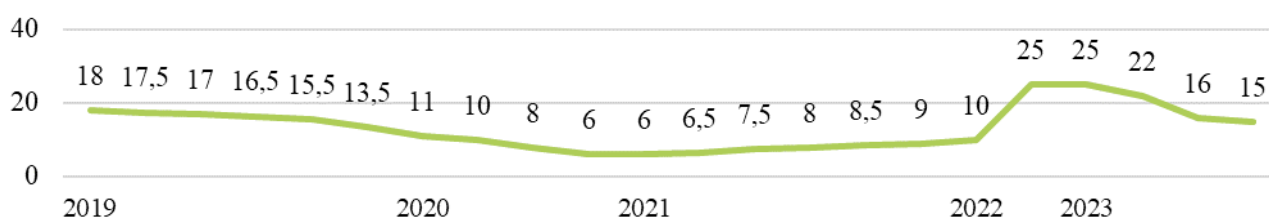
Джерело: заданими НБУ [4]

Зростання обсягу чистих зовнішніх резервів НБУ на 131,8% за той же період свідчить про збільшення валютних резервів НБУ і є наслідком активної валютної політики НБУ, спрямованої на забезпечення стабільності національної валюти, захисту від коливань курсу та забезпечення зовнішньої платоспроможності країни. Зниження частки іноземного капіталу з 36,64% до

24,25% за період 2019-2023 років свідчить про зменшення впливу іноземних інвесторів. Зростання частки проблемних кредитів з 0,018% до 0,019% за період 2019-2023 років підтверджує незначне погіршення якості активів. Це може бути викликано різними факторами, такими як зміни в економічних умовах, збільшення ризиків в кредитному портфелі, або недоліки в кредитній політиці. Зниження рентабельності чистих активів банківської системи з 4,46% до 5,56% у період 2019-2021 років, а потім зростання до 5,56% у 2022 році свідчить про зміни в ефективності використання активів фінансових установ.

Зниження відсоткових ставок НБУ з 2019 по 2021 рік сприяло стимулюванню кредитування, що може бути сприятливим для економічного зростання, стимулюючи витрати та інвестиції. Проте, збільшення ставок з 2022 року відповідно до воєнного стану мало обмежуючий вплив на доступність кредитів, знижуючи споживчу та інвестиційну активність в економіці. Такі дії можуть бути спрямовані на збереження стабільності фінансової системи та зменшення ризиків кредитування в умовах неспокійності (рис.1).

Рисунок 1 – Динаміка облікової ставки НБУ за 2019-2023 роки

Джерело: заданими НБУ [4]

Стабільність або незначне зниження кредитної заборгованості населення з 2019 по 2023 рік може свідчити про обережність позичальників або вплив економічних труднощів. Така динаміка може також свідчити про активність фінансових установ у кредитному моніторингу та управлінні ризиками, спрямовану на збереження стабільності кредитного портфеля.

Висновки.

Отож можна зазначити, що в період з 2019 по 2023 рік банківський сектор України демонстрував різновекторні тенденції, що відображалися у різних напрямках його функціонування. Однак повномасштабне вторгнення росії в Україну у 2022 році та відповідні економічні труднощі призвели до погіршення якості кредитного портфеля банків. Незважаючи на проблеми, загальна оцінка безпеки банківського сектору України залишається відносно стабільною, а НБУ активно вживає заходів для забезпечення ліквідності та мінімізації ризиків.

Література:

1. Elizabeth McCaul. Current risks and vulnerabilities in the European banking sector. 13 September 2023. URL: https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/interviews/date/2023/html/ssm.in.230913_1~c6b319dd92.en.html (дата звернення 03.06.2024)

2. Understanding Swiss Banking: Security, Privacy, and Asset Protection. URL: <https://www.assetprotectionplanners.com/swiss-banking-asset-protection/> (дата звернення 03.06.2024)

звернення 03.06.2024)

3. Романовська Ю.А., Дідик О. О. Бюджетна безпека України в кризових умовах. № 5. 2024. *Ефективна економіка*. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3766/3801> (дата звернення 04.06.2024)

4. Національний Банк України офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення 04.06.2024)

Abstract. *European countries have rich experience in ensuring banking security. Their approaches include a variety of regulatory mechanisms, technological innovation, and cooperation at the international level. The digital transformation of the financial sector calls into question the business models of banks, which emphasizes the need to strengthen governance. The Eurozone banking sector remains resilient today thanks to prudential regulation that allows it to withstand three main macroeconomic challenges: rising interest rates, inflationary pressures and low GDP growth, as well as the economic consequences of the pandemic and the full-scale Russian invasion of Ukraine. It can be noted that in the period from 2019 to 2023, the banking sector of Ukraine demonstrated multi-vector trends that were reflected in various directions of its functioning. For example, until 2022, a positive decrease in non-performing assets was observed, which indicated the stability and strengthening of the security of the banking system. However, Russia's full-scale invasion of Ukraine in 2022 and the corresponding economic difficulties led to a deterioration in the quality of banks' loan portfolios. Despite the problems, the overall assessment of the security of the banking sector of Ukraine remains relatively stable, and the NBU actively takes measures to ensure liquidity and minimize risks.*

Keywords: *financial security, banking sector, European experience, state policy, challenges, threats*